

Átkelés a Nagy Folyón

Bányai Sándor

Az alábbiakban egy komplex élménypedagógiai tevékenység részletes leírását olvashatják. „Tevékenység” vagy „gyakorlat” – nem véletlenül használjuk ezt az elnevezést. Ez a forma több mint játék, több mint csupán egy feladat. Igazi élménypedagógiai aktivitás! Sokféle fejlesztési és nevelési lehetőséget rejt magában, a tevékenység vezetője pedig maga dönt a felhasználás céljáról, irányáról...

Tartalom

1. Rövid játékleírás	3
2. A foglalkozás lehetséges céljai	5
3. Röviden a tapasztalati tanulás folyamatáról	7
4. A játék előkészítése	8
5. A csoport megérkezésétől a folyamat kezdetéig	11
6. Az „átkelés” megtervezése, végrehajtása	12
7. Az értékelés	13

Minden élménypedagógiai gyakorlat alapvetése, hogy cselekvésre készíti a résztvevőket, így juttatva őket tanulási helyzetbe, és így biztosítva a saját, személyes élményen alapuló tanulás lehetőségét.

A tevékenység természetesen egy játékos szituáción alapul, azonban túlmutat azon, hiszen tétje nem valami virtuális, képzeletbeli jutalom, pont, zseton, játékpénz, hanem az élmény maga, a résztvevők által szabályozott folyamat, a tudás megszerzése, a megismerés, a kihívás. Megjelenik a játék, mint a rekreáció eszköze, de a játékvezető tervezett és tudatos tevékenységének köszönhetően határozott célt szándékozik elérni, túlmegy és túlmutat a szórakoztatás funkcióján, a nevelés, a pedagógiai fejlesztés szolgálatába áll.

Kezdjünk hát hozzá, mozduljunk ki a kényelmes karosszékből vagy a kényelmetlen iskolapadból, és keljünk át a Nagy Folyón!

<i>A játék jellege:</i>	élménypedagógiai tevékenység, azaz kooperatív közösségi játék, fejlesztő hatású feldolgozással
<i>Résztvevők száma:</i>	6–12 fő (ennél nagyobb létszám esetén több csoport kialakításával játszható)
<i>Résztvevők életkora:</i>	5 év felett
<i>Játékidő:</i>	15–45 perc, de a tervezésre biztosított idő és a játékot követő feldolgozás időtartamától függően akár hosszabb is lehet
<i>Az előkészítéshez szükséges idő:</i>	néhány perc, a kellékek biztosítására és a helyszín elrendezésére
<i>Helyszín:</i>	A helyigény meglehetősen nagy, de elegendő egy osztályterem. Szabadban is játszható.

1. Rövid játékleírás

A játékosok feladata

A feladat egy két oldalról kötéllel, szalaggal, földre húzott vonallal vagy más, jól látható és egyértelmű módon megjelölt távolság leküzdése. Ezen a távolságon (a képzeletbeli folyó két partja között, a továbbiakban: „folyón”) kell átkelnie a csapat minden tagjának segédeszközök használatával. A cél, hogy a játékosok úgy jussanak át a kijelölt szakaszon, hogy senki nem lép bele a folyóba, kizárólag a játékvezető által biztosított segédeszközökre léphetnek. A játék során nevezhetjük ezeket a segédeszközöket tutajnak, kőnek, sziklának vagy akár szigetnek is. (A továbbiakban a „kő” elnevezést használjuk.)

A résztvevők száma, életkora; játékidő

A résztvevők száma minimum 6 fő, amitől kezdve már egyáltalán „csoportról” beszélhetünk. Maximális létszám tulajdonképpen nincs. Egy-egy csoportban 6–12 fő tud igazán hatékonyan tevékenykedni. Ennél nagyobb létszám esetén inkább két csoportban, párhuzamosan dolgozzunk; ez persze némiképp nehezebbé teszi a játék vezetését és feldolgozását.

A játék célcsoportja életkorban és létszámban is nagyon sokféle lehet. Életkor tekintetében a játék óvodáskortól egészen felnőttekig mindenki számára ajánlható, játszható, a megfelelő felvezetéssel szinte bármilyen életkorban ajánlható, különböző nehezítésekkel, illetve egyszerűsítésekkel könnyen a résztvevőkre szabható.

A játékidő néhány perctől 45 percig tarthat, a feldolgozással együtt akár ennél is hosszabb lehet.

Az optimális helyszín

A gyakorlat helyigénye meglehetősen nagy, de azért elfér egy osztályteremben is, és szabadban is gond nélkül játszható. A kijelölt távolságot, azaz a folyó szélességét a létszámtól és az életkorral járó fizikai adottságtól függően 6–12 méternek érdemes választani. Ezenkívül szükség van olyan térre, ahol a résztvevők kiegyensúlyozottan tudnak elhelyezkedni a tervezéshez.

Eszközszükséglet

A terep kijelölésére használt eszközökön túl kellékként a csoport létszámához igazítva csak 5–12 darab, körülbelül A/4-es papírlap nagyságú tárgyra van szükség, amelyek a kövek szerepét töltik be. Ez lehet valóban A/4-es lap, lehet padlószőnyegdarab, filléres konyhai edényfogó... Lényeg, hogy biztonságos legyen, ne törjön el, ne legyen éles, hegyes része, legyen könnyű, ne csússzon.

A játékosokra vonatkozó szabályok

A játékosok egy pillanatra sem léphetnek a folyóba, azaz kizárólag a kövekre lépve kell keresztülhaladniuk a kijelölt távolságon. A játék vezetője maga dönti el, hogy mennyire szigorúan érvényesíti ezt a szabályt, hibának minősül-e például, ha valakinek lelóg a lábujja vagy a sarka. Az is döntés kérdése, hogy mi történik hiba esetén: nagyvonalúan eltekintünk tőle, rugalmasan kezeljük, csupán figyelmeztetjük rá a játékosokat, vagy valamiféle szigorú büntető szankció következik. Erről szólunk még a játévezető tevékenységét érintő gondolatoknál.

A kövek használatára vonatkozó szabályok

A kövek a játék kezdetén a játékosok kezében vannak, azokat a csoport tagjai a tervezés után saját döntésüknek megfelelően helyezhetik el a folyóban, fizikai teljesítőképességüknek és a kövek számának megfelelően közelebb vagy távolabb egymástól. Fontos szabály, hogy minden kő csak egyszer mozgatható, ha valamelyik játékos lerakta azt a földre (azaz berakta a folyóba), akkor az nem mozdítható onnan, az átkelés során mindvégig ott kell maradnia. Ezért fontos az átkelési pontok elhelyezésének körültekintő megtervezése!

Nehezítés, hogy a folyóba rakott, azaz már a földön elhelyezett köveket mindvégig érinteni kell legalább egy játékosnak. (Vigyázat, dobni nem lehet a követ, mert akkor biztosan lesz olyan pillanat, amikor senki sem érinti!) Ha egy kőhöz akár egyetlen pillanatig nem ér hozzá valaki, azaz nincs meg a folyamatos kontaktus, akkor azt a követ „elsodorja az ár...”; a játévezető kivonja a játékból. Ez a nehezítés igen komoly koncentrációt, odafigyelést, és ami még fontosabb: összehangolt együttműködést követel a játékosoktól!

Szükséges biztonsági intézkedések

A fizikai kockázat szintje közepesnek tekinthető, mert a feladat fizikai aktivitással jár. Az aktivitás szintjének emelésével, a fizikai kihívás növelésével nő a kockázat is. A játéktéren ne legyenek éles, hegyes, kemény tereptárgyak; ha valaki megbillen „átkelés közben”, nem szabad, hogy bármi sérülést okozzon neki.

A játékvezető ügyeljen arra, hogy a résztvevők egymásra is figyeljenek! A pszichikai biztonság legalább annyira fontos! A tervezés során ellentétes javaslatok hangozhatnak el, az izgatott résztvevők nem mindig hallgatják meg a másik véleményét, ez okozhat feszültséget. Figyeljünk rá, hogy az „átkelés” tervezése és a végrehajtása is nyugodt légkörben történjen!

A végrehajtásnak van olyan módja, amely az a játékosok között jelentős fizikai kontaktussal jár. Gondoljuk tehát végig, hogy felkészült-e már erre a csoport, illetve mennyire tudják ezt elfogadni az egyes játékosok egyénileg!

2. A foglalkozás lehetséges céljai

A célok között nem szerepel a verseny, egymás legyőzése. Egy másik egyén vagy csapat legyőzésénél az élménypedagógia sajátos megközelítésében fontosabb saját magunk legyőzése. Ha két csoportban hajtjuk végre a gyakorlatot, annak nem az az oka, hogy a két csoport versenyezzen egymással, hanem az, hogy kisebb létszám mellett nagyobb lehessen a részvétel intenzitása, ezzel természetesen növekedjen az élmény ereje.

Mi a játék célja?

Természetesen nem az, hogy a résztvevők átkeljenek a folyón. Ez csupán a feladat maga, de a cél valójában nem ez! **A cél annak a tanulási folyamatnak a megteremtése, amely aktív részvételt követelő hatásával intenzíven hat a résztvevőkre egyénileg és csoportként is.** A tanulási folyamat nem lehet öncélú, nyilvánvalóan a játék kezdeményezőjének, a gyakorlat vezetőjének van, illetve kell hogy legyen határozott célképe.

Miért pont ezt a játékot válasszuk? Miért és mikor válasszuk, kinek és milyen célból?

A játék természetesen játszható rekreációs céllal is, a játék örömeért, de ez a tevékenység ennél többet rejt magában. Magában hordozza az egyéni és csoportos fejlesztés lehetőségét, elsősorban az alábbi területeken:

- **Én-kép**
  - Önbizalom, önfogadás, pozitív énkép, reális önértékelés
  - A kihívás élménye, az ésszerű kockázatvállalás képessége
  - Saját érzelmek pontos azonosítása és felvállalása
  - Kudarctűrés, dühkontroll és a siker kezelésének képessége
- **Társas kapcsolatok**
  - Hatékony kommunikáció, kooperativitás, konfliktuskezelési készség
  - Szabályalkotás és -elfogadás képessége, önkéntes, belátáson alapuló szabálykövetés
  - Csoporthoz tartozás, véleményelfogadás, bizalom, azonosulás
  - Szolidaritás, szociális érzékenység
- **Tudásfelhasználás**
  - Véleményalkotás képessége, vitakészség
  - Problémamegoldó gondolkodás, döntési képesség
  - Kreativitás, rugalmasság, ötletgazdagság
  - Felelősségtudat

Hogy a csoportnak ezek közül – illetve természetesen ezeken kívül is akár... – pontosan mely területen van szüksége fejlesztésre, azt a játék vezetője határozza meg. A cél kiválasztása után a játékvezető a gyakorlat minden elemét (felvezető mese, szabályok, szigorítások vagy éppen könnyítések...) úgy alakítja, hogy az a lehető legjobban fejlessze az általa megjelölt területet. A játékvezető sajátos tevékenységéről a későbbiekben még szólnunk.

Előzetesen nem garantálható, hogy a csoport sikeres lesz, hogy megtalálják és a szabályoknak megfelelően végre is hajtják azt a megoldást, melynek segítségével átjutnak a kijelölt szakaszon. A cél azonban – egy valódi élménypedagógiai foglalkozás keretén belül – nem a siker, nem a teljesítés, hanem a sikerhez vagy kudarchoz vezető úton történő tanulás, a megélhető és más élethelyzetekre vonatkoztatható tapasztalat!

3. Röviden a tapasztalati tanulás folyamatáról

Ahhoz, hogy a gyakorlatban rejlő nevelési és fejlesztési lehetőségeket maximálisan kihasználhassuk, tekintsük most át magát azt a folyamatot, amelyen egy ilyen gyakorlat során a gyerekek végigmennek!

A folyamat az alábbi fő részekből áll:

I. Tervezés

II. Végrehajtás, azaz maga a tapasztalatszerzés

III. A tapasztalat feldolgozása

IV. A megtapasztalt ismeretek elmélyítése, alkalmazása

A folyamat ciklikusan ismétlődik, azaz az elmélyítés után következik (vagy legalábbis következhet) a tervezési szakasz megismétlése, más néven az újratervezés. Ez a fázis már magában foglalja a korábbi végrehajtás során szerzett és az azt követően feldolgozott tapasztalatokat is, így lehetővé tesz egy magasabb szintű, hatékonyabb, eredményesebb végrehajtást – ami természetesen nem minden esetben és nem kizárólag a gyorsabb végrehajtást jelenti. A minőségi előrelépés sok más területen is jelentkezhethet: javulhat a létrehozott produktum esztétikuma, fejlődhetnek a csoport szociális kapcsolatai, a munkavégzés hangulata... Ez mind-mind fontos eredmény lehet. A tapasztalati tanulás köre több, ismétlődő feldolgozást feltételez, mindig magasabb szintre jutva.

Az utolsó végrehajtás után értékelés, elemzés és lezárás következik – ez teszi a az egészet egy teljes tanulási folyamattá, ez emeli magasabbra egy egyszerű játéknál. A záróelemzés célja olyan tanulási tartalom megtalálása, amely túlmutat az adott feladat keretein, valami olyat nyújt, ami már a mindennapi életben is alkalmazható, hasznosítható tudás, ismeret, tanulság.

4. A játék előkészítése

Mire figyeljen a játékvezető az előkészítés során, milyen feladatai vannak, milyen szempontokat kell figyelembe vennie ahhoz, hogy optimális feltételeket teremtsen a tanulási folyamathoz? Az „Átkelés...” komplex feladat, a résztvevők részéről magas fokú együttműködést feltételez, fizikai aktivitással jár, és ennek megfelelően komoly érzelmi hatással jár együtt. Ennek ellenére alkalmazható a csoportfejlődés korai szakaszában is, megfelelő előkészítés után!

A gyakorlat céljának meghatározása

Először a játékvezetőnek tisztáznia kell magában, és pontosan meg kell határoznia a tevékenység nevelési célját! Miért, milyen céllal kezdünk bele ebbe az adott feladatba? Az „Átkelés a Nagy Folyón” című aktivitás lehetséges céljait már felsoroltuk, a vezető feladata ezek közül kiválasztani az aktuálisat, ami a csoport vagy az egyes játékosok fejlesztése érdekében valóban a legfontosabb. Lényeges, hogy a játékvezetőnek legyen határozott célképe arra vonatkozóan, hogy miért pont ezt a tevékenységet választotta, és mit is akar vele elérni! Ez meghatározza a játékvezető felkészülését, a tervezés, a gyakorlat levezetése és a feldolgozás alatt mutatott hozzáállását, a helyes és követendő, valamint az elkerülendő lépéseket és cselekvéseket. Az adott, aktuális célnak megfelelően történhet a sztenderd szabályok esetleges korrekciója, aktualizálása, némi változtatása.

A csoport szükségleteinek felmérése

Vizsgáljuk meg gondosan, mi jellemzi a csoportot fizikailag és pszichikailag? Mekkora a csoportkohézió, mennyire képes a csoport önállóan alkotni, mennyire igényli a vezető folyamatos jelenlétét. Mekkora tervezési időt érdemes biztosítani ahhoz, hogy esélyük legyen a sikerre, ugyanakkor ne „essen szét” a csoport, bírják kitartással, koncentrációval, célra tartással. Ezeket alaposan gondoljuk végig, még mielőtt a csoport megérkezik. Ennek kapcsán kell gondolatban, fejben felkészülnünk a váratlan szituációkra is, hiszen a gyakorlat kimenete bár tervezhető, de egészen nem garantálható!

A csoport létszámának pontos megismerése, esetleges megváltoztatása, átalakítása

Az ideális létszám nehezen meghatározható. Mivel minden élménypedagógiai gyakorlat a sajátélményre és aktív részvételre, tevékenységre épül, ezért csak akkor lehet sikeres egy ilyen gyakorlat, ha a létszám nem (az sem!) szab gátat a tevékenységnek, a saját tapasztalat megszerzésének és a feldolgozásnak! Ehhez arra van szükség, hogy a gyakorlatban valamennyi résztvevő aktívan kapcsolódhasson bele, a várakozási idő a minimálisra csökkenjen, se a tevékenység szabta szerepek, se a rendelkezésre álló kellékek száma ne korlátozza a teljes értékű részvételt. A feldolgozás is könnyebb, és nagyobb eséllyel lesz sikeres, ha a létszám kezelhető.

A rendelkezésre álló tér kialakítása

Az „átkelés” megtervezéséhez szükséges teret rendezzük be célszerűen, a legjobb a székekből kialakított kör úgy, hogy valamennyi résztvevő korlátozás nélkül láthasson mindenkit. Mindenféle tereptárgy, oszlop, le nem rakott szék egyúttal a kommunikációt is gátolja. Alakítsunk ki nyugodt, barátságos környezetet! A veszélyt jelentő tárgyakat távolítsuk el, ha ez lehetetlen, akkor kerítsük el, jelöljük meg figyelemfelkeltően! Bármiféle feleslegesen a térben jelen lévő tárgy (vagy élőlény, például kisállat, kutya!) csak megosztja a figyelmet, elvonja a résztvevőket attól, hogy a feladatra koncentrálnak. Gondoskodjunk róla, hogy ne legyen járkálás, ne jelenjenek meg idegenek, hiszen nagyon nehéz kívülállók humorosnak szánt, értetlen vagy éppen ostoba megjegyzései közepette saját élményre, belső folyamatokra fókuszálni!

Időterv összeállítás

A játék vezetője felel az idővel való hatékony gazdálkodásért. Ha szükséges, vagy ha kevésbé vagyunk gyakorlottak, készítsünk előzetes időtervet! Ahhoz, hogy az élmények valóban megélhetőek legyenek, szánjunk megfelelő időt a gyakorlat egészére! A ráhangolás, bemelegítés legyen alapos! A szabályismertetésnek érthetőnek, megfelelően részletesnek kell lennie! Gondoljuk végig, tervezzük meg, mennyi időt biztosítunk a résztvevőknek az „átkelés” megtervezésére! Minél többen vannak, annál több időre van szükség, hogy megoszthassák egymással ötleteiket, ja-

vaslataikat, és reagálhassanak is azokra! A végrehajtás után következik az elemzés. Ha a gyakorlat elérte a kívánt hatását, akkor a résztvevőket erős fizikai és érzelmi hatások érték. Az érzelmek kifejezéséhez megfelelő idő szükséges! Ha sürgetjük őket, ha az értékelés során szorít az idő, akkor a gyakorlat elveszíti hatását! Általános szabályként tekinthetjük, hogy az értékelésre/feldolgozásra körülbelül ugyanannyi időt érdemes biztosítani, mint a tervezésre és a végrehajtásra együttesen!

A csoport pillanatnyi lelkiállapotának feltérképezése, megértése

Még egy szociálisan fejlett, társas kapcsolatokban gazdag csoportnak is lehet jobb vagy rosszabb napja! Gyerekcsoportok esetében gyakran meghatározó szerepe van annak, hogy milyen események és érzelmek érték a csoportot a foglalkozás előtt. Egy szorongásokkal teli dolgozat, egy éles vita, egy kirobbanó agresszió mind-mind befolyásolja a csoport hangulatát, kihatással van a csoport teljesítőképességére. Fontos, hogy megpróbáljunk ráhangolódni a pillanatnyi helyzetre, és mindent elkövessünk, hogy a megfelelő empátiával kezeljük azt! Ne ragaszkodjunk mereven a terveinkhez, legyünk képesek azokon módosítani, változtatni, ha a csoport aktuális szükségletei ezt megkövetelik! A bemelegítő játékok, ráhangoló gyakorlatok, egyszerű kommunikációs etűdök – mint azt majd látni fogjuk – részben a csoport ráhangolását szolgálják, részben azonban arra is alkalmasak, hogy a csoportvezető, ha megfelelően figyelmes, sok apró jelből nyerhet fontos információt arra vonatkozóan, hogy a csoport mennyire áll készen a feladat végrehajtására, azaz mennyire kész a tanulásra!

Technikai előkészületek

Ide tartozik a szükséges kellékek előkészítése a megfelelő darabszámban, esetleg papír, ceruza elhelyezése, a tervezésre és a végrehajtása alkalmas tér kiválasztása, kijelölése és rendezése, a feldolgozáshoz és visszajelzéshez használandó kellékek (például szimbólumkártyák) biztosítása.

5. A csoport megérkezésétől a folyamat kezdetéig

Kezdjünk egy egyszerű bemelegítő játékkal!

A tevékenység hatékonyságát eredményesen növelheti a fizikai bemelegítés és a nélkülözhetetlen hangulati ráhangolás! Ezért van szükség játékos, vidám kezdésre, a pozitív, felszabadult légkör megteremtésére. Használjunk egyszerű, sokmozgásos, mosolygós játékot, lehetőleg olyat, amiből nincs kiesés, nem verseny. Ha ügyesek vagyunk, a játék kerettörténetét már a fő tevékenység meséjéhez tudjuk igazítani, ezzel is az általunk kívánt irányba terelve a gyermekek figyelmét.

Következik a cél meghatározása és a játék felvezetése

Fontos, hogy a tevékenység célját a fogalmi szintjüknek megfelelően, érthetően és világosan közöljük gyerekekkel! Ez történhet akár szóban, akár írásban, legyen rövid és jól követhető. A foglalkozás célja nem azonos a játék céljával! Itt a nevelési-fejlesztési célt kell megjelölni közérthető módon. Csak ezután térünk rá a feladat ismertetésére, pontosan meghatározva, hogy meddig kell eljutni, és milyen szabályok adják a kereteket. Ügyeljünk rá, hogy a kerettörténet, a mese ne váljon az érthetőség gátjává!

Az ismertetés, szabálymeghatározás feltétlenül legyen átgondolt, logikus, hogy egyértelmű helyzetet teremtsen a résztvevők számára! Törekedjünk a rövidegre és egyértelműsége! Minden elhangzó szónak jelentősége van! Ha szükséges, mutassuk be példával, ha a csoport szükségletei megkövetelik, segítsünk a helyes értelmezésben. A gyerekek első ösztönös és érthető reakciója a kérdéses lesz. Növelhetjük a csoport önállóságát és az egyén, illetve a közösség felelősségvállalásának szintjét, ha a kérdésekre nem egyedül és kizárólagosan a játékvezető felelhet! Nagyon gyakori, hogy valaki nem ért valamit, és ezért kérdez. Meg kell tanítani a gyereket, hogy figyeljenek egymásra is, hiszen az adott kérdésre a csoportnak is meglehet a saját válasza! A kollektív tudatban sokkal több információ található meg, mint a résztvevőkben külön-külön. Hogyan érhetjük el, hogy a csoport minél önállóbban működjön? Lehetséges korlátozni a kérdések számát, ezzel is arra serkentve a résztvevőket, hogy egymás felé forduljanak, ne a pedagógust tekintsék kizárólagosan autentikus infor-

mációforrásnak. Azzal is segíthetjük mindezt, ha felszólítjuk a csoportot, hogy ők maguk összegezzék a célt és a szabályokat!

A feladatismertetés során a játékvezető állítson kihívást a csoport elé, anélkül hogy túl nagy súlyokat tenne rájuk. Biztassa, lelkesítse a csoportot, biztosítsa a résztvevőket arról, hogy képesek a megfelelő erőfeszítésekkel eredményesen megoldani a feladatot – a szabályok adta biztonságos keretek között!

Ne feledjük: a cél egy nevelési, fejlődési, tanulási helyzet megteremtése! Nem az a legfontosabb, hogy a csoport eredményes legyen. Ennél sokkal lényegesebb, hogy a helyes úton induljon el, hogy megfelelően működjön! A tanulásra alkalmas pillanatok elérését, kialakulását azzal is támogatjuk, ha kimozdítjuk a csoportot a megszokott, hétköznapi működéséből. A csoport érthetően törekszik az eredeti komforthelyzet visszaállítására, ezért nekünk kell a feladattal, a játékkal, a motivációval és a megfelelő szabályokkal segítenünk az elmozdulást, serkentenünk a magasabb energiaszint elérését és az intenzív részvételt! Eleve a keretekkel kell megteremtünk az erre megfelelő körülményeket, de ha szükséges, a játék közben is támaszthatunk újabb kihívást!

6. A „átkelés” megtervezése, végrehajtása

Biztosítsuk a csoport számára a lehető legteljesebb önállóságot a megoldás kiválasztásában. Pontosán határozzuk meg, hogy a tervezés ideje alatt mit tehet és mit nem tehet a csoport! Van-e módja kipróbálni az eszközöket, az összes eszköz rendelkezésükre áll-e... Mennyire szigorú a tervezésre szánt idő korlátozása? Ki méri, ki ellenőrzi az időkeretet?

A tervezés lezárta után kezdődjön végre az első kísérlet, a végrehajtás! Amennyiben időkeretet szabunk meg, akkor pontosan indítsuk az időmérést! Biztassuk, bátorítsuk a csoportot! Innentől már igazán rájuk kell bízunk az átkelés, hogy saját élményeket nyerjenek arról, mennyire volt hatékony a tervezésük, mennyire tudnak egyénileg erőfeszítéseket tenni, mennyire képesek csoportként jól dolgozni.

7. Az értékelés

Az első végrehajtást feltétlenül kövesse értékelés, teljesen függetlenül attól, hogy a végrehajtás sikeres, az „átkelés” eredményes volt-e! Fontos, hogy a résztvevők maguk mondják ki ezeket a tanulságokat, maguk ítélik meg, hogy mi az, ami jól működött, mi az, ami hátráltatta a csapatot. Se a kudarc, se a siker ne kendőzze el, hogy mindkét kimenetel esetén mindkét irányba ható tényezőknek jelen kellett lenniük! Érdemes megtalálni a hátráltató motívumokat akkor is, ha eredményesen, sikeresen hajtottuk végre, és viszont! A kudarcban is kellett lennie legalább néhány olyan motívumnak, ami magában hordozza a későbbi jó eredmény lehetőségét. Több az esély, ha ezeket a pillanatokot, történéseket megkeresik a gyerekek, kimondják, és ezzel természetesen végiggondolják, tudatosítják, megfogalmazzák, magasabb fogalmi szinten újraélik!

Az újratervezés folyamatát mindenképpen válasszuk külön az előző végrehajtás értékelésétől. Ez meglehetősen nehéz feladat, leggyakrabban összefolyik a kettő, de ezt ne engedjük meg! Először beszéljünk arról, hogy mi volt, azaz mi történt eddig, és ettől plasztikusan különválasztva arról, hogy mi lesz, azaz mi legyen, mi következzen, mi a követendő lépés, mi legyen a következő taktika. Ennek a két idősíknak az elválasztása segít azoknak a tapasztalatoknak a megfogalmazásában, amelyek majd alkalmasak lesznek arra, hogy olyan tapasztalatokat fogalmazzunk meg, amelyek már nem tervek egy következő végrehajtásra, hanem túlmutatnak a konkrét feladaton, és lehetővé teszik olyan gondolatok rögzítését, amelyek valós élethelyzetekben, a mindennapi élet során segítenek valós problémák megoldásában. Ezek megélése, megfogalmazása egy élménypedagógiai foglalkozás valódi célja és lehetséges hozama!

A játékvezető facilitatori tevékenységéről, a tervezés és a végrehajtás során követendő technikákról legközelebbi cikkeinkben, egy-egy másik játék kapcsán bővebben szólnunk majd.

Az Ön jegyzetei, kérdései*:

* Kérdéseit juttassa el a RAABE Kiadóhoz!